8493
IV

Ks. dr. Pawlicki Stefan

Opinie o podręcznikach naukowych.

8493

L: 4661

Załączając sprawozdanie gimnazyum w Jaśle za rok 1897/8 c. k. Rada szkolna krajowa upraszа Wielmożnego Księdza Profesora, aby zechciał podać krótką ocenę zawartej w niem rozprawy naukowej i orzec o niej, czy zasługuje na to by c. k. Rada szkolna krajowa wyraziła autorowi jej uznanie a w danym razie przedstawiła Wysokiemu Ministerstwu Wyznań i Oświecenia wniosek o przyznanie mu jednej z trzech nagród, wyznaczonych za najlepsze rozprawy naukowe w każdorocznych sprawozdaniach galicyjskich szkół średnich. –

Sprawozdanie swoje zechce Wielmożny Ksiądz Profesor nadesłać Radzie szkolnej krajowej do 1. kwietnia 1899. –

Lwów, dnia 25. lutego 1899

Za c. k. Namiestnika

[signature]

Do
Wielmożnego Księdza
Dra Stefana Pawlickiego
Profesora Uniwersytetu

w Krakowie

Dły 15/4

Zabrzawska 10

Wojciech Błotnicki: O ile trafne są zapatrywanie Arystotelesa wypowiedziane w metafizyce o jego poprzednikach w filozofii.
Sprawozdanie dyrekcyi c. k. gimnazyum w Jaśle za rok szkolny 1897/98. Jasło 98.
Rozpr. obejm. 30 str.; całe sprawozd. 71 –

Łaskawy Panie Prezydencie!

Wysoka c. k. Rada szkolna krajowa raczyła pismem z 25 lut. 99 L. 2661 (które odebrałem dopiero w drugiej poł. marca r. b. skąd opóźniła się odpow. moja) zażądać odemnie opinii o pracy prof. W. Błotni. O ile trafne są i t. d.

Wedł. skrom. zdania mego ~~przy~~ wogóle ~~nie~~ ~~przeznaczone~~ ~~traktaty~~: przed sprawozd. szkół średn. ~~przeznaczone~~ przedmiot ~~przystęp. czytelni.~~ winny się przedewszyst. dla czytelni. pośród których ~~wielu~~ ~~wychod.~~ ~~się~~ ~~sprawozda~~: zał. wychod. się sprawozd. zał. dla uczniów i rodzic. tychże. Tylko w wyjątk. raz. mogą traktow. przedmiot. interesuj. wyłączn. specyalist. W pierw. raz. powinna być rozpra. więcej populor. w drug. ściśle naukow. sposob. Rozpra. Błot. nie jest populor. w zupełn. mierze. bo znan. dzieje. metaf. nietyl. szerokie. ale nawet greck. zwłaszcza z Arysto: które dla wszyst. czyt. są nierozum.† Greck. wyjąt. z Aryst: nawet przeciętn. filo. rozum. nie potra. bez tłum., objaśnie. a po tem: opuszcz. wszystko. uczniów., rodzic. tychże. przew. nie rozum.# ~~dla~~ Popular. zat. rozpr. nie jest, choć dużo w niej niepotrzeb. bardz. wiadomo. o niejedn. filoz. często nienau.‡

Gdyby owyczaj. rozpra. miał. jakość naukow. względ. naukow. Nie przekrocz. one zasoby przeciętnego filol: choć temat dosyć trudny. Ale opracow. go Zeller w swoj. Hist. Filo. Greck. bard. gruntow. Byd zat. aut. powin. przedewszyst. rozpraw. się z Zell: bo zaś tyl. wyrażej. streszcz. jego bard. specyal. wywod. nie przedst. by żadn. ~~warto~~ interes. ani dla szer. publiczno. ani dla badaczów.

‡ Zrozumi. gdzie się wypowi. czy raz tem. nadaje się do pracy popular: Większo. czytel. ani nie wie o Arystot: ani o jego poprzedn. nie mówi się zat. wszystk. uwag. w których tu które wchod. same składn. dla wielu niema.

Aut. dynasz. obr. drogą inną, dogodną. Udaj. że pier. samodziel. rozpra. samodziel. tłumacz. ustęp. całe dług. ustę. z Zellera i za swój podaj.

Ograni. się do kil. przykł.:

Na str. 7 zaczy. się paragr.: „Zasadnicze pytania metafizy. i ich opracow. u poprzedn. filozofów". ~~Paragraf ten~~ Po dwu jałow. ustęp. z zarz. niejedną dowodno: (str. 3-6), robi ten paragr. na pierw. wrażen. dość porząd. wrażen. i który się na str. 11 skończ.

Pod tym względem porówn. należ. Zellera (II. 2. str. 282 nast.) Czytelni. przekon. że to wszyst. są wyjęt. i tłum. auto. a/ do Zellera ~~nie podobne napisa. nieco obszerniej~~. Gdy jedn. zajrzy do dzieła niem. widzi z ostatp. że str. 7 – 11 są dosłow. tłum. z Zellera a gdy bliż. porówn. polski. przekł. z niem. orygin. roście jego zdziwie: bo ores. tłum. tekst pobież. zrobio. i bez zrozum. oryginał. że wypad. coś wręcz przeciw. nie Z. twierdz.

Gdy Zell. n. p. mówi: die Einzelwesen od. die allgem. Begriffe. II. 2. 278 – aut. tłum. pojęcie szczegółowe czy pojęcie ogólne, co nie ma żadn. sensu – bo Z. stawia jednost. odrębnat. naprzeciw pojęć. ogóln. wyobraż. grupy jednost. t. j. rodz. lub gatun.

Gdy Z. mówi, że wiara w pierwotno. jednost. w końcu jeszcze (zuletzt noch) wystąpiła w skrajn. nominaliz. Antyst. – auto. słówko zuletzt tłum. przez nareszcie, co zmien. znacz. myśl przedzi =

a gdy Zell: twierd. że Pl. ubezp. pierwot. ogóln. pojęć aut. dodaj. i wczesnad. – kied przed Pl. nikt nie podbt. nie ubezp. nie było więc nic do rozwiąz.:

Z. mówi że Parm. i Zenon przeczyli, żeby dała się pojedy. jedno. i wielo. : – dlatego ogłosi: wielość złudzen. – aut: Parm. i Zenon powinęli zarazem oba określ. (t. j. jedno i wielo.) co nie ma żadn. sensu, zamiast tłumacz. twierd. stwo. że zarazo. jest niemoż. zat. nie wszystkie.

odczyta po dalsze szczegół

(II. 2. 279–282), do któr. aut. wgląd. nie odczyt.

Ant: Ta sama zasada kierowała w sofiści w wszyst. sporach – gdy Zell. mówi, że postęp. ich więc zasada. Dla nas i. wszystyki – co jest sprzeczne z przed-wszym. Wszysty. to nie spory zasad. lecz tior: umiejęt. zwłaszcza. przeciw. –

Tylk. trzeba. w tem str. 7 przer. zle rozum. nie. texts.

Str. 8 = Plat. twier. w przeci. (ideach wielość róż. określ. z jednością, podr. gdy podob. stosun. w rzecz. zmysłow. stąd się powst. liczn. zarzut. wyrzeczon. Platon. Wyst. w tych. itd. rob. zarzut. Plat.² Zell: jedn. pomieszał: że stosun. wraz jedno. ciało: w rzecz. zmysło. zarzuto Plat: (zum Lustoni gerichte,

Przez nieadol. stosun. myśl w rob. fałsz. a wraz przeciw. którą co twierdz. Z: Zaprzecz. czytel. [illegible] przypomn. że to myśl ant: Z: ale gdyby. Zell. lub który. inny Kar. rob. stan. pomi. ideów: to myśl. nie poh: w. t. pani który. z swoich poloż: studió. wkaże. b. się że ant. wypisuj. całe strony z jego dział. a stwier. tak nieadol. że myśl wier. przed. jego.

Str. 8: Parm. i Zenon. dali wątpliw. odpow. na pyt. czy byt może stać się niebyt. co jest mow. gruba niedorzecz. bo ni stanow. twierd. że byt nie może stać się niebyt. ani na odwrót. Z: powie: że Parm. i Zen. powstrzymywał zapyt.: jakim sposob. może byt stać się nie byt. i t. d. Test oczywist: że powstrzym. zapyt: nie jest to samo co dać wątpli. odpow:

Ant: podob. myśli wypowiad. Emped. i Anaxag. i t. d. Którd. Z: że te same wątpliw. skłoni. Emped. i t. d. do przed. sow. rozwiąz.

Przykło: pot. znow. coś większ:
Arysto. zwłaszcz. wszyst. te pytan. (a jak ich rodz. Zell. orzeka) do pierwszych dział odnosząc się stosow. do ich ciało: jego ἄπορος stosun. rozpory. trzecia której metafizy.

Nikt nie wom. edan: do pierw. źródło (t.j. pytań) odnoszą się słowa. do ich wielo:

Co za wielo? Rozwiąz. w Zell: Auf die zwei ersten beziehen sich ihrer Mehrzahl nach die Aporien, mit denen i. bd.^{II.2a} 279, to zn.: że aporye (czyli niesrozwiązalne trudności) od których Arystot. rozpoczyna trzecią księgę swej Met. odnoszą się po większej części do dwóch pierw. kwest: — aut. prosty frazes niem. ihrer Mehrzahl nach = po większ. części = tłum. niedb. w stosun. do ich wielo: co w sobie nic zgoła nie znaczy.

Str. 9: Podobny problem powta. się także w pytan. czy ostateczn. przyczyn rzeczy należy szuk. w ich gatun. czy w ich części składow: ponieważ pierw. ostatni. są przyczyn. ich materyal. właściwo. drugie zaś ich formy =

Zell: 280: Das gleiche Problem wiederholt sich in der Frage, ob die letzten Gründe der Dinge in ihren Gattungen oder in ihren Bestandtheilen zu suchen sind, denn diese sind eben der Grund ihrer stoffl. Beschaffenht, jene ihrer Formbestimmtheit.

Kto umie jako tako po niem. wie że diese odnosi się do ostatni. zdan. a jene do dalsz: stąd Z: mówi, że materyal. składniki są przycz. ich materyaln. właściwo. a jenste t.j. gatunki są ich określen. formal.

Aut. tłum diese przez pierw. a jene przez drug. przeniósł do góry, wszystko stawia cały i pomiesz. że pierw. t.j. gatun. są mater. a części składo. są forma co jest mnaze.

Opinia X. Dr. Pawlickiego o rozprawie p. Artura Rafałowskiego: „Poglądy Milla na logiczny charakter pewników matematycznych" (18. Sprawozd. gimn. w Sanoku za r. 98/99 w Sanoku nakł. fundu. naukow. w druk. Karola Pollaka 1899)

J. W. Panie Prezydencie!

Rozprawa p. Artu. Rafało. o „poglądach Mill'a na logicz. charakt. pewników matem:" zajmuj. się kwest. często poruszan. a dziś jeszcze nie pozbawion. interesu: czy pewność niewzruszona axyomatów i definicyj, którem posługu. się matema; ścisłość jej metody i nieomylno. jej wniosków poleg. na doświadcz. zmysłów, lub ~~się~~ też na innym pierwiast. umysłu, niezależn. od zmysłów. doświadcz. a może nawet dawniejszym od niego?

Mill jako wszyscy zwolenn. sensualizmu, ~~przed nim~~ uważ. prawdy ~~ostateczne~~ ~~pewne~~: matem: za ~~twór~~ indukc. doświadczalnej ~~a nie za ścisłe~~ konieczne ~~pewne~~ ~~matematy. dedukcyj. że~~ ~~a tamże ich~~ powszechno. zaś i konieczno. przez fikcyj. charakt. pewn. aksj. i defin. z któr. następ. tylko wydoby. to, co w nich zawart:

Tom. tego sam. indukc: która we wszyst. nauk. doświadczal. pozwal. nam od szczegół. wznieść się do prawd ogóln. Jeśli zaś matem: przypisu. sob. wyjątk. pewno. i powszechn: i konieczno. w swoich dedukc: jest to według Mill'a złudz. stąd powstaj.: że matem: pewni. i defini. za to fikcyj. abstrakcyj: z któr. następ. wydoby. to, co w nich zawart:

J. W. Prezydencie

Poczyta. mi przez W. Rad. szkol. Krajow. pod d. 17. lut. 1900 L. 2543 rozpra. chod. zajmu. się sprzew. wszt. porowa. a moj. zdan. dostate. wyjaśnio. nie jest potrzeb. intere. dla wszy. wszyst. które i w przyszło. będą ciąg. odzyw. się nd tył. w matema. nauk. lecz także w dziedzi. logi. psycho. a naw. fizy.

Chodzi o to, czy pewno. tak zw. axyomat. geom. matem. opier. się na doświadcz. wszystko lub też na jak. pierwiast. wszystko niezależ. od wszystk. a może od nich dawniejsz.?

Mill, rzeczn. skrajn. sensualiz. odrzuca się ze pierwszeństwo. wyjmu. alternaty. autor rozpr.: uważ. druga za jedyn. prawdzi. ponied. nie ze sobą poza. ten. Stąd wszys. ciąd. zawie. się w polemi. przeciw Mill. które autor jedn. raz. nawet zbyt a który uważ. że jeśli wyjm. aprzyory. stanowi. z organi. naszy. wszyst. wedł. tez. nadzi. była pewnie ludzk. char. koniecznie i powszechn. wobec. gdy wszy. doświadcz. wszyst. nie może wyjd. pozba. się char. przypadkow. Należy. zat. przyj. jak aut. sądzi. że nasze. zasady. konieczne i powszechn. swoich twierdz. dozwol. przede wszyst. przemaw. aprzyory. w umyś. ludz. Nie może poj. żad. twierdz. ogranicz. z pewni. mate. ponieważ one są wyni. naszo. organiz. wszystko.

Uważ. jednak, że wn. wyrz. dialekty. autor wymy. jedn. pracy jego z zasługą niedostatk. w przeprowadz. a chybio. w zało. żeniu: Co do pierw. jest osobli. że stojąc. wszyst. Mill. które nie zaw. za wszystk. utoża nie dowod. wcal. żeb. K. miał racyę. Autor. z cytatów. przeciw brodz. Bernoca Erdm. die Axiome der Geom. mógł dowiedz. się że naukowi. matematy. odrzuc. tego teorię dochod. do tez. zasa. wcale co Mill że gene. matem. pewn. ma źród. swego w aprzyoryzmie

ogól. wrodz. nam form. przestrz. lecz nabyw.
jest i ustalo. za pomo. induk. Mogą zat. wielkie
uwagi M. H. co do korzy. empiryz. przyjąć mate.
być źle sformuło. lub przesad. ale w grun.
jest rzeczą potęż. stwo. Tak rzecz. sądz. dzisiej
więks. stanowiej. matema.

Co do drugie. do p. same. założe. i plan
pracy mam. podziela zasa. jego. słowy:
Czytel. nie oboczne. z zat. przebieg. sprawy, gotów
uwie. że dowy uzdna mię. niebyg. M. H. a
kon. które. dzo. za dot. uwa. ze wieb i Sedukci
wi. obszern. ej. logi. n. p. Wiadk. ze kar.
gruntownie. Historie filozo. n. p. Überweg Heinzego
a czytuje wszyst. książ. które. za w ogóle wzięta.
i bez któr. owej teory nie godzi. się porówn.
wykłada. dostate. że zjedn. stwo. Mill, bylebo
krótko. były w związ. z Hobb. Dekar. Locke.
i t. p. a nie wysw. z swoj. history. nie pojęcia
zawiłego w rozwiązan. problem. mate. a z drug.
strony K. zgoła nie dowiód. aprioryczn. prze. czasu
i przest. a gdyż. nie. był jej dow. nie wynika. b.
stąd, że także pozna. prawd mat. jest apriory.
nie zaś empiry. jak dzis. przyjm. prze. wszys.
matem. a więcej filozo. niem. w których chodź
tem zamie. się na nowo aposteo. K. zastan.
odkąd Pauls. oględ. go a filozof. protest.

Te krótk. uwa. wydaj. mi się dostate.
7. W. P. Ferry. aby Wyso. Rada Leko. mogła
bezwłocz. orzek. i dodat. stwo. wypow. rozpra
tej bra. które niżej przewod.

Kraków 31 mar. 1900

Ministerium
für Cultus und Unterricht.
Z. 19149.

Wien, am 5. Juli 1900.

1 Buch.

Im Anschlusse erhalten Euer Hochwürden ein Exemplar des Lehrbuches der Psychologie für den Gebrauch an höheren Lehranstalten und zum Selbstunterrichte. Mit Benützung von Dr. G. A. Lindners Lehrbuch der empirischen Psychologie, verfasst von Dr. G. A. Lindner und Dr. Franz Lukas. Wien 1900. C. Gerold's Sohn. Preis geheftet 2 K 60 h, geb. 3 K, mit dem Ersuchen, über die Eignung dieses Buches zum Lehrgebrauche an Gymnasien mit deutscher Unterrichtssprache insbesondere in wissenschaftlicher und religiöser Beziehung ein kurzgefasstes fachmännisches Gutachten mit thunlichster Beschleunigung anher zu erstatten.

Für den Minister für Cultus und Unterricht:

[illegible]

An Seine Hochwürden, den Herrn o. ö. Professor an der k. k. Universität in Krakau,
Dr. Stephan Pawlicki.

Bericht über das Lehrbuch der Psychologie von Prof. Lindner und Prof. Lukas
Wien 1900 – Gerold.

Hohes k. k. Minist.

Ueber das mir wohlgeneigtest ~~übersandte~~ zugesandte
Lehrb. der Psych. von Lindner u. Lukas
wird ~~jed. unbefang.~~ wohl Jeder un[befang]. ~~Leser~~ ein höchst günsti.
Urthl. abgeb. wer von den Verff. nicht mehr
verlangt, als sie geben wollt. näml. eine
system. Beschreib. der psych. Erschein: In der That
~~Diese wird in klarer, fliess. Sprache, genau~~ werden die
~~die~~ drei Hauptfunktionen des menschl. Erkennens, Fühlens
u. Begehrens ~~werd.~~ in ~~der klar~~ ihre Grundelemente ~~klar. fliess.~~
~~Sprache~~ zerlegt u. ihre mannigfalt. Thatsachen
in klar. fliessend. Sprache erörtert, wobei
in recht anschaul. Weis. von den einfachst.
Zuständ. zu den komplicirtesten Bethätig.
des Selbstbewusts. vorgeschritt. wird.
Besond. verdient der erst. Abschn.
(19–123) volle Anerkenng. welcher
das Erkenn. behand.: d. Theor. der
Empfindg: d. Entstehg. der Wahrneh.
u. d. hauptsächlichst. Vorstellgsgebil.
sind sehr klar u. im allg. verständl.
dar entwickelt – ~~wie~~ wenn dieser erst.
Abschnitt mit dem auf d. Allernothwendigst
beschränkt. Einleitg immerhin zwei Dritt.
(122 seit. von 184) des Buch. ausmacht
ist der Erfolg dessel. im Voraus gesich.
An diesen erst. Thl. wäre jedoch manches
auszusetzen. Nachdem die Verf. nun
einmal den Herbartschen Standpkt
fallen gelassen haben, auf welchen das
~~alte~~ Lindnersche Lehrb. begründ. ist
und ~~[illegible]~~ neben ~~[illegible]~~ der Empfind: auch Gefühl

und Begehr. als ursprüngl. Grundersch.:
psych. Lebens betracht. ist es doch mehr
als fragl: ob gew: Paragraph: die aus
dem alt. Buch herübergenom. und. besond.
die von der Apperception handelnd: (§. 33
34) sich mit dem neuen Standpkt. vereinen
lassen. Obwohl dem Lehr. ein weiter ~~ganz~~ Spiel
raum bei propädeutisch. Vortrag offen
steht, so wäre es für ihn doch kein. leicht.
Sache unt. den verschied. Theo: der Ap-
perception (Wundt, Jodl, Stout, um nur
einig. anzuführ. versteh. darunt. jed. etwas
anderes) die auszuwähl. welch. mit den
Grundged. des Verff. am best. übereinst. u.
den die herbart. sich

Ministerium
für Cultus und Unterricht.

Z. 2027.

Wien, am 5. Februar 1901.

Im Anschlusse erhalten Euer Hochwürden gegen seinerzeitige Rückstellung ein Exemplar des Buches: „Kurz gefaßte empirische Psychologie von Josef Scheuchter“. Wien 1901. A. Hölder. Preis geheftet 1 K. 80 h, gebunden 2 K 30 h. mit dem Ersuchen, über die Eignung des genannten Lehrbuches zum Unterrichtsgebrauche an Gymnasien mit deutscher Unterrichtssprache, insbesondere in wissenschaftlicher Hinsicht ein fachmännisches Gutachten in angemessener Frist anher zu erstatten.

Für den Minister für Cultus und Unterricht:

[illegible]

An Seine Hochwürden, den Herrn ordentlichen Professor der Philosophie an der k. k. Universität in Krakau, etc.

Dr. Stephan Pawlicki.

Die Kurzgefasste empir. Psychol. von Jos. Schuchter – Wien 901 ist eine klar u. gemeinverständl. geschrieb. Darleg. der psych. Erschein. im Anschluss an Aristo. u. theilw. an S. Thom. Das Letzte geschicht jedoch weder in stark ~~pronouncirt~~ hervortret. Weise noch mit Vernachlässigung der ~~jetzig.~~ wirkl. positiv. Ergebnisse ~~Stand.~~ heut. der psych. ~~Wissensch.~~ Forsch.: Die ~~Anordnung~~ Disposit. des reich. zu verwerth. Mater. ist die in ~~and.~~ psychol. Lehrb. übl.: Die drei erst. Capitel handeln von der Empf. dem Vorstell. u. Denken, das vierte vom Gefühl, das fünft. von Streben: unter welch. Namen der Verf. alle Aeusserung. des Trieb. des Begehr. u. Wollens zusamf. Vergleich. wir ~~diese~~ Anordn. mit der ~~in der neuest. Aufl. des~~ Lindner-Lukas'schen Lehrb. (neueste Aufl. 1900 ~~[illegible]~~) so werden hier ~~dem~~ in drei Abschn.: von Erkenn. Fühl. – Begehren ungefähr dies. ~~Gegenst.~~ ~~behandelt~~ gebot. – obwohl einzel. Frag. theils umfangreicher theils kürzer, manchmal auch in anderer Reihenfolge behand. werd. Aehnl. behandelt Höffding das ~~ganz~~ Seelenleb. als Erkenn. Gefühl u. Wollen =

Das Neue u. Beachtenswerthe im Schuchter'schen Buche find. sich hauptsächl. in der Behand. der Einzelfrag. in der Definitio. u. Erklärung. der psych. Erscheinung: So wird in der Einleitg. der Arist. Seelenbegr. im Thom. Theil erklärt – gut formulirt u. erläut. das gegens. Verhält. von Physiol. u. Psychol. ~~[illegible]~~ wirklich, ebenso Aufgab. u. Metho. der empir. Psycho. mit Berücksichtig. der heutig. Stand. dieser Wissensch. ~~[illegible]~~ auseinand. gesetzt =

Schuchter, Kurzgef. empir. Psycholog. 901 = Hölder geb.

Als recht lobenswerth darf die Besprech. von Raum u. Zt hervorgehob. werd. welch. ~~in den~~ mehrer. Paragr: des erst. Cap. gewid. sind, wobei die ~~Kantische~~ ~~Definit.~~ Auffassung ~~geg. Kant~~ vertheid. ~~wird~~ ~~mit Berücksichtig. von~~ wie schon Ueberweg u. Trendelenb. gethan hatten, die Kantische Aprioritätstheor. verworf. u. Raum u. Zt. in Anschl. seiner Defini. i. an der Beweg. abgeleit. werd.

Die Schlussbemerkg (§ 17) über die subject. Bedingung. der menschl. Erkennt. von Arist. in psycho. Hinsicht weit gründl. als von K. erkannt wird und seine Lösung der Frag. ist viel natürl. mit d. empi. Psychol. vereinig. lässt wird wohl von Mathem. u. Naturf. ohne Schwierig. angenommen werden.

Ebenso (§ 18) ist d. Verhältniss der Empfindungsqualität. zu physio. Vorgäng. – u. die daraus sich ergebend. Proble. (§ 19.) besond. d. Antheil der Seel: thätig. an der Umwandlg der Nervenerregung =

§ 22 = gut. Bemerkg. üb. das psycho-phys. Gesetz =

Das letzte (sechste) Capit. ~~bespricht~~ handelt von der Seele als substant. Form wobei unser diesen Punkten, durch noch andere der aristot. Terminol: entlehnt. gebraucht werden. Auch hierin sehe ich eine nicht gering zu schätzg. Vorzug insbesond. in der Schulhandb.: die Frag. nach der Seelensubst. ausgef. gewürd. wird od. ein. kurzer Defini: geboten wird.

Z c.k. Rady szkolnej krajowej

L: 34.876

Lwów, 20. października 1902.-

C. k. Rada szkolna krajowa zamierza przystąpić do obrad nad nauczaniem propedeutyki filozoficznej w gimnazyach i nad przygotowaniem podręczników do tej nauki.- Ponieważ od dłuższego czasu wyczerpany jest podręcznik do nauki logiki a pomimo usilnych starań nie udało się dotąd pozyskać innego podręcznika, ponieważ dalej należy naukę propedeutyki zastosować do ostatnich instrukcyi ministeryalnych i spożytkować dla niej nowsze zdobycze wiedzy i doświadczenia w szkole poczynione, ponieważ nareszcie w czasach ostatnich pojawiły się publikacye poświęcone tej nauce, przeto c.k. Rada szkolna krajowa pragnie wysłuchać opinii i życzeń mężów, zajmujących się nauką filozofii i w tym celu ma zaszczyt zaprosić Wielmożnego Pana na posiedzenia, które odbędą się we Lwowie w sali posiedzeń Rady szkolnej krajowej w dniach 19. i 20. grudnia 1902 o godzinie 10 z rana.-

Koszta podróży będą Wielmożnemu Panu we Lwowie zwrócone.-

Za c.k. Namiestnika:

Płażek

Do

Wielmożnego Księdza D^ra Stefana Pawlickiego,

profesora c.k. Uniwersytetu Jagiellońskiego

w

Krakowie

C. K. DELEGAT NAMIESTNIKA w KRAKOWIE. 15

L. 34876

Do

Wielmożnego Księdza Dr. Stefana Pawlickiego

Profesor c. k. Uniwersytetu Jagiellońskiego

w

Krakowie

L. 15148

Lwów dnia 12 maja 1903

W załączeniu na zarzut c. k. Rada szkolna krajowa przesłać Wielebnemu Księdzu * 1 egz. Książki p. t. Początki Logiki ogólnej dla szkół Ks. Jana Siemieńskiego T. J. z uprzejmą prośbą o łaskawe jak najrychlejsze wydanie opinii fachowej, czy podręcznik ten nadaje się do użytku w szkołach średnich.

Za c. k. Namiestnika.

Do

Wielebnego Księdza Stefana Pawlickiego
profesora c. k. Uniwersytetu

w Krakowie

Wysoka c. k. Rado szkolna!

Z góry przepraszam, że tak późn. odpow. na zaszczyt. wezwanie zaszczyt. ~~Wysok.~~ Rad. szkol. z dn. 12 maja r. b. L. 15748. Byłem więcej niż zwykle ~~[illegible]~~ zajęty w tym półroczu mojemi obowiązkow. pracami. Pytanie ~~zaś~~, czy książkę X. Nuckowskiego „Początki Logiki ogólnej" uznać należy za nadającą się do użyt. w szko. średn. uprawn. mnie w których uczniów. Jest to ~~bowiem~~ praca świadcząca niewątpliw. o wszech. obszernej wiedzy: wszech. pilnie i sumien. doświad. nauczyciel. Szczeg. nam. które nie znajd. autoreferatu, ~~[illegible]~~ o książ. ~~[illegible]~~ tej w Przegl. filo. Rocz. VI str. 344 i n. zaw. po pierw. stron. dowiedział. się, że aut. przez wiel. lat wykład. już logik. w gimn. i posiad. gruntown. znajom. ważniej. dzieł nowszych traktatów o logi. i pyt. O pierw. siedz. mnóst. przykład. (aż 270), niekied. bard. cenn. zaczerpnięt. dobr: o Dr. nie tyl. sam Logika: który w szczeg. wykład. podręcz. nie zbyt często może znal. pomieszcz.; jako ~~[illegible]~~ ogól. tem książ. wielkość. wiernie dowodzi ~~[illegible]~~ o rzeczow. obszer.

Zdaw. b. mi się, że te przymiot. połącz. ze styl. tak. i ~~[illegible]~~ wystarcz. uważać, aby ~~[illegible]~~ książ. była uznan. z wszech. pożąd. Mam jedn. pewn. wątpli.: czy sama książ. jest ~~[illegible]~~ wielkość. definicj. terminów nie była sprzecz. porówn. ~~[illegible]~~ czy sama wymaga ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ nie ~~[illegible]~~ czy może jedyn. przynależ. do cia. rzeczy: logicz. materyal.

A przyby. jeszcz. ta niedogo. że aut. o rzecz. nau: któr. we się uczą. wykład: daj. wyobra. niedostat. bo zbyt ... : Wedł. niego logi. nie jest nau. o prawdzi. myślen. (Höfler) ani o praw. normuj. ludzk. poznaw. (Ueberw.) ani o formach ogól. myślen. (Lind.) ani o praw. ludzk. poznaw. (Kirchner) – lecz jest ~~to~~ nau.: o warunk. poznaw. (12).

To zaś warunko poznaw. staw. na przeciw codzien. poznani.

Przedewszyst. roztr. książ. nie obejmuje: ustalone: a będ. trafu: podział.: Logiki ~~[illegible]~~ podręcz: dla wkół przeznaczo: dziel. się na części elementar: i na metody: (Höfler, Lindner, Kirchner ~~Wittmann~~ i t. p.) lub też drug. części przyczyn. traktu. w osobn. rozdz. (Willmann, Ueberweg, Struve i t. d.) U nasz. auto: część metody: pominięt: ~~bo~~ jak mówi, należ. ona do logi. szczegół. (12), co nie jest zupeł. ścisł. bo metodyka ~~[illegible]~~ nie jest to samo, co metodolo. nauk poszczegól. lecz tylko ... do logi. ogól. należ. zaś: ogól. kwest: co to definic.?, co to ~~dowód~~? klasyfikac: ~~co dziedz.~~ co to dowód? co to metod.: Niektó. z tych kwest. pobież. traktow. zaś przy indukc: gdy. nie koniecz. wnosząc ich wyjaśnień. nie. zupeł. pominięt.

~~Gdy zaś~~ W części ogól.[nej] – któr. jest zaś. u auto: i ~~[illegible]~~ obejmuj. (to ~~[illegible]~~ wszyst.: ~~któr.~~ co zwyk. ~~logi.~~ części element. zowią = ~~tylko~~: dotąd przynależą: do trzech: podz. na pojęc. sądy i wnioski. Podz. utar. zresztą: bo pozna. ony głów. ~~formy~~ myślen. rozbier. i stum. każd. z osob. Prawd. że w życiu codzien. wszystkie dany zlewają się w jedno ale w wykład. przeznacz. dla ucz. powinna być jak najbard. być odgradz. od sieb. zwłaszcz. gdy uczeń po raz pierw. styka. się z ~~logi~~: Aut. zbyt. kład. nacisk na funk. twórcz. sąd. jakob. te st~~reszczała~~ w sobie wszelk. źródło – pozna. prawdy zamiast Logi. w twor. sąd. a te rozwor. Dzieli na pięć części: o podstaw. założ.ca sąda, o element. sądu. o sądz. wogół, o prawdziw. sąd. bezpośred.; o prawdziw. sąd. pośredn. (Dedukc. Indukc.)

Tak. dowol: ugrupo: zad. logi: naokoło funk. sądu: moż. być tolerow.; skoro inni ~~za~~ punkt centr.: obier. sob. ... pojęcie, inni zaś. wniosko. jednako. dla ucz. #

† ponadto. tworz. przedmiot. dane. pozn.: rzeczy w logi: trzech części głów.: pojęć: sąd, wniosek ma za sob.: i powag: ~~tradycj~~: i tetu.: oryento. się. Chodzi przecież o to żeby każd. dobr. wiedz.: co to pojęcie? co to sąd? co wniosek? Nie ustalo. ... tego. zadan.: poprzestanie ... że wszystk. ... sąd: lub ... sąd. ... to w ... być prawdz.: w ... poznać. #

Początki logiki ogólnej dla zakł. naukow. X. Jan Nuckowski.
Kraków 903 druk. Anczyca i Spółki w 8 vo str. 167 =

Zwykł. logi. form: dzieli się na trzy częś: o pojęci: sądz. i wniosku:
Podział ten uwzgl. praktyk: po porow: trzy głów. funk: myśle: któr. (jak zasad. moralność)
w praktyc. życiu (zwykł. zlew. się, ale w nauko. wykład. powin. być rozdz.
wewnęt. i zewnęt. przeznacz. dla uczniów, który po raz pierw. styk. coś o logice.
Aut. kładz. nacisk na sąd, któr. stanow. w zob. (~~usiłow. logi.~~ sądów powsz.) Do prawdz-
i stąd aut. logi. zmier. w teor. sądów = Ponieważ zaś teor. sąd. alb. bada
jego prawdz. w ogóle alb. w zastoso. do poszczegól. nauk - dzieli ją na
logi. ogól. czy. nau: o prawdziwo. sądu i na szczegół. cz. metod. nauk.
W obecn. tom. zajmu. się logi. ogól. któr. podzielo. na pięć części =
Trakt. wstęp: o podstaw. założ. sądu, potem o elementach
sądu cz. pojęciu - po trzecie o sąd. wogół. po czwar: o prawdziwo.
sąd. bezpośred. po piąt. o prawdziw. sąd. pośredn. czy. o wnios.
Tak. ugrupo. całą logi. na około: sądu może by doleno: gdyb. przez dozwol.
szczeg. tej oper: myśln: aut. nie nadaw: logi. zupeł. now. znacz. Według
niego logi. nie jest nauk: o prawdzi. myśle: (Höfler) lub o praw: normuj:
ludzk. poznan. (Ueberw.) lub o form. ogóln. myśl. (Linde.)
lub o praw. ludzk. poznan. (Kirchner)

lecz wedł. aut: jest to nau. o nauko. poznan. (12)

To nauko. pozna: stan. aut: na przeciw codzienn. poznawan.
To podob. zadowalnie się tem, że coś jest - życie zaś nauko. stara
sob. zdaw. spraw. dla czego coś jest
Lat. poznan. naukow. składa się z mnóst. sąd. samoistn:
a nauko = zaw. jest łańcu. sąd. uzasadnion: (12)

Przypiski

88) Resp. VI p. 510 c–e.
89) Resp. VI p. 510 b.
90) Resp. VI p. 571 b–c.
91) Resp. VI p. 571 c–d.
92) Resp. VI p. 571 e.
93) Resp. VII p. 534 a.

93) b - now. Kto nie czyt. autorefe. auto. o książ.-rozp. w Przegl. filoz. R. VI. Ze. III 348 sq. domyśl. się już po pierwsz. kart. „Porad. Logi ogóln." że aut: przez szer. lat wykł. logi. w gimn. i zapozn. się z ważniej. dzieł. o logi. O pierwsz. [illegible] wnios. przykła. : [illegible] kto w podręczni. bezd. za porząd. i o drug: nie tyl. wyraż. czytow. przesytan. [illegible] pewn. barwa, [illegible] po [illegible] książ. [illegible] mow. błęd [illegible] bez gruntow. [illegible] przedmio.

Mimo to mam poważ. wątpli.: czy książ. odpowia. wymagan. dobr. logi. podręcz. dostat. elemen.

Naprzód rzuci. książ. z całą [illegible] że nie ~~odpowi~~ liczy się z trady. podzia. logi. a zastępu. go now. : [illegible] lepsz. a w każd. razie nie [illegible]

więcej mieszcza od jedności. ~~W~~ Pierwszej sekcja, ~~mamy~~ zawierająca obrazy i cienie przedmiotów, musi być większa od drugiej, ~~przedmioty same~~ bo ta mieści w sobie same przedmioty, a przedmiot każdy może powtórzyć się w niezliczonych obrazach, tak jak może być źródłem niezliczonych wrażeń. Podobnież obszar wiedzy matematycznej musi być nieskończenie rozleglejszy od dziedziny idei, bo w tej mamy tylko jedną ideę trójkąta, czworoboku i t. p. tam niezliczone trójkąty i czworoboki, dające się pomyśleć, a nawet wykreślić.

87) Resp. VI p. 510 b.

Przypiski

81) Resp. VII p. 533 e – 534 a.

82) Porów. Resp. VI p. 509 d – 511 e.

83) Resp. VI p. 509 e: σαφηνείᾳ καὶ ἀσαφείᾳ πρὸς ἄλληλα.

84) Ibid. p. 510 a: ἀληθείᾳ τε καὶ μή.

85) Ibid. p. 510 a: ὡς τὸ δοξαστὸν πρὸς τὸ γνωστόν, οὕτω τὸ ὁμοιωθὲν πρὸς τὸ ᾧ ὡμοιώθη.

86) Dla czego linia, wyobrażająca cały obszar pewnych i niepewnych wiadomości, podzielona na dwie połowy nierówne a każda znowu na dwie sekcye także nierówne? Dla czego sekcye z treścią mniej jasną większa od tej, która zawiera wiadomości o przedmiotach pewniejszych? Komentatorowie spierają się, chcieli nawet słowa „części nierówne" poprawić na „równe", choć tauta lekcya znajduje się w bardzo dobrych rękopisach i ma za sobą bardzo stare rękopisy, o czem zob. Campbell'a uwagi (Vol. III p. 307). On sam tłumaczy dobrze nierówność podziału przez coraz zwężający się obszar wiadomości, im wyżej od zjawisk zmysłowych wznosimy się w krainę pojęć. „Wrażenia zmysłowe są liczniejsze od przedmiotów zmysłowych, tak jak figury matematyczne oraz inne zjawiska przyrody są liczniejsze od idei, i t. d." Sam jednak nie uważa tłumaczenia swego za stanowcze, choć zgodzić się ze sposobem myślenia Platona (Vol. III p. 308). Zdaje mi się, że można je przyjąć bezwarunkowo a poprzeć tą uwagą, że wielość potrzebuje

Ministerium
für Kultus und Unterricht.
Z. 10.154.

Wien, am 1. April 1904.

Im Anschlusse erhalten Euer Hochwürden ein Exemplar des Buches: Willmann Dr. Otto, Philosophische Propädeutik für den Gymnasialunterricht und das Selbststudium. II. Theil. Empirische Psychologie. Wien 1903. Herder. Preis geh. 2 K 80 h, geb. 3 K 40 h mit dem Ersuchen übermittelt, über die Eignung desselben zum Unterrichtsgebrauche an Gymnasien mit deutscher Unterrichtssprache ein fachmännisches Gutachten unter [illegible] Rückschluss mit thunlichster Beschleunigung anher zu erstatten.

Für den Minister für Kultus und Unterricht:

[illegible]

An Seine Hochwürden den Herrn Professor der Philosophie an der k. k. Universität in Krakau, etc.
Dr. Stephan Pawlicki

Gutachten des Prof. Dr. Pawlicki über die Brauchbarkeit der Willmann'schen Psychol. als ~~Lehrb.~~ für den Gymnasial-unterricht.

Hohes k. k. Minist.:

Jedes neue Buch Willmanns bietet ~~ist~~ dem Leser eine Fülle angenehmer Ueberraschungen. Man findet dann ~~[illegible]~~ stets eine Fülle von ~~neuen~~ originelle Ansichten, alles in schönen, sorgfält. ausgearbeit. Stil dargelegt, ~~und ist nie enttäuscht~~. Seine ~~grossen~~ [illegible] Diesen unleugbaren Vorzüg. verdankt d. Werk: Gesch. des Idealismus ~~verdankt die~~ ihren grossen Erfolg und in noch höherem Grade ~~grossen Anerkennung, von der diese Vorzüg.~~ seine Didaktik als Bildungslehre, wie deren sich auf einander folg. Auflag. beweisen. —

Neben grosser Gelehrsamkeit und ausgedehnt. tiefer Bildg findet man ~~stets~~ dort stets ~~neben einer Fülle~~ eine Fülle von feinen, originellen Ansichten, die dargelegt in klarer, sorgfält. ausgearbeit. Sprache ~~Style~~. Diesen unleugbaren Vorzügen sichern ~~verdanken~~ allen Schriften des bekannten ~~bekannten~~ Verfassers ~~[illegible]~~ ihren dauernden Werth und durchschlagenden ~~[illegible]~~ Erfolg, wie ~~da~~ selbst Gegner seiner philos. Anschauungen zugeben genöthigt wird. Seine „Didaktik als Bildungslehre" wird allg. bewundert und von seiner Gesch. des „Idealismus" hat auch ~~selbst~~ die Rezensenten mit ~~vielen~~ ~~Kritiken~~ Anerkennung ben gesprochen ~~Worte~~ ~~abgesprungen~~, nicht von einzelnen Urtheilen über Kant u. dessen Nachfolger unangeberührt waren.

Die mit einem Gutachten übermittelte ~~vorlieg.~~ kleine Schr.: Empir. Psychol.: bedarf eigentl. keiner besond. Empfehlg, da sie die Fortsetz. der durch Minis. Erlasses vom 15 Jul. 90 als Lehrb. genehmigt. Logik bildet und deren Trefflichk. Eigens. in noch höherem Grade aufweist, die Logik, selbst in kunstmässiger Darstellg. bleibt doch immer eine formale Disziplin während die Psychol.: wegen ~~ihres~~ reicheren und mit dem Seelenleben viel ~~auch~~ inniger verknüpft. Inhaltes, sowohl bei Lehrern als Schül.: ein wärmeres Interesse hervorzurufen vermag.

Wurde also schon die Einführ. der Willmann'sch. Logik als Unterrichtsb. von vielen Schulmännern freudig begrüsst, so wird dies in noch höherem Maasse der Fall sein, wenn ein hohes Minist. der ~~Psy~~ „Empir. Psychol." dieselbe Ermächtig. zu Theil werden lasse.

Z. 6935.   Wien, am 25. Februar 1905.

Ich finde mich verpflichtet, Eurer Hochwürden für die im Laufe des Jahres 1904 dem k.k. Ministerium für Kultus und Unterricht über Wert und Verwendbarkeit einzelner in Approbationsverhandlung genommener Lehrtexte und Lehrmittel für Mittelschulen und Mädchenlyzeen erstatteten Gutachten hiemit meinen Dank auszusprechen.

Für den Minister für Kultus und Unterricht:

An Seine Hochwürden, den Herrn k.k. Universitätsprofessor

in Krakau etc.

Dr. Stefan Pawlicki.

L w ó w , 23. września 1908.

L: 42.871.

D O

P r z e w i e l e b n e g o Ks. D r a .

S t e f a n a P a w l i c k i e g o

profesora uniwersytetu Jagiellońskiego

w

K R A K O W I E .

C. k. Rada szkolna krajowa zwraca się do Przewielebnego księdza Profesora z uprzejmą prośbą o wydanie Swej cennej opinii o naukowej i pedagogicznej wartości załączonego pod 1/1 podręcznika profesora Jana Dorozińskiego p. t. " Zarys psychologii elementarnej ".-

%.

Za c. k. Namiestnika :

[signature]

[signature]

1

O psychol. Dworzańskiego artykuł — ogłosił
W Muzeum, zeszyt czerw. 909 — p. dr. Jan Jakóbiec — ~~[illegible]~~
na str. 63: Dworzańskiego Zarys psychol. elementar. Kraków 909 — i wart. artykuł tej treści:
Cały układ, to co naczyw. forma, wzięty z podręcz. Jerusalema
A treść? — z Jerusal. i innych.

Dworzań. str. 25. 8 — Jerusal. 47:
Przez wrażen. dotyku: — D. Tastwahrnehmung

Dwo. str. 43, 2 — str. 69
" 85. 1 — 129

Z rozd. o obraz. pamięc.
25. 8 (43) 27. 4 (63) 29. 8 i t. d. } 65
Jakiem zam. tłumacz. a tu, rozd. tyl. skrócen. jest cały
rozdz. o wysław. pojęw. od § 8

W ~~dziedzin. nauk~~ obraz. woli 128. 1. 2. (183–184)
128. 3. 4. (185) i t. d.

W dziedzinie uczuć 102. 1 (154) —
105. 1 – 107. 6 = (157–159) i t. d.

Dodat.: 147. 1 (206)
148 (208)
150 (203. 209) i t. d.

Str. 65: Tłumaczen. t. j. cecha charakterystyczn. książki p. Dworz.
Jest ono przeważ. dosłowne. raz. wolne i wład. etc. i parafraza
a nier. pozwala od tej strzeżenie. adverbii, polegające na
tem, że opuszcza się pewn. wyraz. pewn. zdan.
a reszta mowa się tłum. Trzymać trzeba że cał. tłum.
dobre; owszem. ostrego wzbyt: [illegible] których zdan. stąd książ. czyta
się gładko —
p. Dworz. porów. się zdale: po za zgrani. dowolno. korzyst. z czuj.
działa, skoro w jego podręcz. znajduj. wraz. wolb. materya

p. 66: P. Dwor. oprócz tez. korzyst. jesz. dosyć obfit. z podręcz. Willa
mann. ilo. cyt. u p. D. odpowia. co do miejsc. form. i treści tym
cytatom które obok wielu inn. znajduj. u Willm.

Cytata z Arysto. w D. na str. 44 = W. 53.6
" o pomięś. z Plat.
i z scholasty. " " 64,1 = 76
Tak samo " 116,1 i 2 = 145,13
147,4
117.1 = 172/4
120,1 = 157 –
136.1 121.4

Są to cytaty – klasyczn.

Ubolew. należ. że p. D. nie posiedł więc i ze przytocz. Jams. któr. postęp. się raczej cytat. z literatu. o rzeczy. więcej znan. i przystępniejsz. młodzie.
Wprawd. p. Dor. wplat. tu i owdz. cytaty pols.
jak na str. 66: Myślałbyś że ..
jednakow. jakość i ilość są zupeł. niewystar.
A przecież jesz. przed Lenwal. którego utwory, za to w ości. chwali, mieliś. w nasz. literatu. psychologii prawdzi. brałaś w ten sposób. uliforowe: – Rosiba psycholo. uważ. – który zast. nie naśladow.

p. 66 Oprócz cytat spotyka: kil. miejsc żywc. przetłumaczo. znaną metod z podręczni. Willm.
p. D. 122,8 mi Plat. mówi – W. 155: Von Rhythmus u. Harmo. sagt Plato
19 (~~35, 36, 81~~ 135.36 –)
... 61 = 37 –
66. Treścn źródł. jest właśc. Lindnera = mon. D. w opracow. Kulyż.:
D. 25 – uw. 1 o wrażliwo. dotyku = Lind. Kulż. str. 36 – u. 2
67 – D. str. 96 – 2 = Lind. – Lutk 125
100 – uw. 1 125,2
103,1 129
104,2 131

str. 67

z Höfler dw. przypt. wentd do § 3 – str. 4-5
narevu:

D. str. 1.2. Kroman 105

Zeród. ciała orga- Sowohl die organi als d. ... Körper.
nizm

67. Jerusal. dał ułts. połowi treści i podkreślen. w tekście
na drugą połow. treści złożyły się Will. Lindn. Lutz. Höfler
i Kroman.

Podz. rozdz. na ustępy, co dos. książ. większa przejrzysto.
znajduj. też u Krom.

Wpływ zasadni. dzieł psychologi. na porząt. książki podan
nie mogliś. się dopatrz. bo p. D. Kompilow. tyl. podręczni. zatem

p. 68 p. D. nie sięga do źród. lecz korzys. tyl. z podręczni.
czyli z drug. ręki o (...) skoncentrow.

Tak tedy przeprowad. jedno. i harmo.?

a) Nie udało się to naw. w stosun. do podr. Jeru.
bo opuścił § 9 Entwicklungsstuf. d. Bewusstseins.
§ 10 Psychi. Dispositionz.

b) rozpatrz. zjawis. genety. i wprowad. poj. dyspozycji psychi!
z pominięc. wyjaśnien. potrzeb.

c) brak. zrozumien. dla doniosło. dyspozy. psychi. tłuma. się
fakt, że D. nie uwzględn. systematy. zależno. funkcyi
psychiczn. od ćwiczeń, przyzwyczaj. i znużen.

7) Jeru. wyróżn. wyobraż. typowe – krótk. ich charakteryz. w § 26
Dor. przenos. miesza je w § 18 a dokład. – wyłożon w § 35
z wyobraż. ogólnemi –
dokładniej się nie zajmu. niemi
a mimo to wprowad. wyobraż. typo. w § 42, 2
skutk. tego owe ustęp za niezrozu.

p. 68. p. D. przypom. uczu. jako odręb. czynności psych.
mimo to w dalsz. ciągu miesza uczu. z wrażen.:
głód, durno. i t.d. nazyw. się na str. 20
wrażen. a na st. 104 uczu: i t.d.
nie udało się przeto przeprowadz. jednolito.
a tłum. się to tem, że D. opuścił z Jerus. wartość
wstęp, bez który dalsze wywody stają się niezrozum.
nadto porzu. Nierozwinie. Jeru. — swoj głów. wiotu.
i powiedz za Lind. Luk. — stąd sprzeczno. wpoglą.

69 Czy ten nowy podręczn. posiada
a) propor. w układ.
b) metody. i pogląd. przedstaw. rzeczy
c) ścisło. należn.
d) uwzględn. ostat. wyni. naukow.

Co do a) podst. na 153 str. —
przypa. 96 na zjawis. pozna.
29 na uczu.
19 na Dażen. i wol.;
reszta na dodat.
Intelektuali. biedz. niż zewnęt. górę nad woluntaryz.
Dor. idzi. ślepo za Jerus.
(którem krytyc: »i niż. wytrwał: nieproporc.« Szkoła w f. ośtern. Gymn. 903 — 245 — 247
Dla czeg. to robi Jeru.? — bo
w teor. pozna. jest samodziel. badacz.
wrazeć. w swoich pism. o psycholo podsta. teor. pozna.
i logic. — d. Urtheilsfunct. — Ueb. psycho. u. logis. Urtheilsfu

II - Jakóbiec - o przedsł. Dzwirzyńskiego

p. 69 - Stąd w psychol. swoj. pojęc. dzi. mnóstwo powstan. i rozwoj. rzadu, poczucia liczby, rzeczy, substan. przyczyn. odmien. i t. d.
Ale kwest. te choć bar. interesuj.
nie nadaj. się w takich rozmiar. do podręcz. szkol.
Mimo tak obszern. traktow. o zjawis. poczucia nie zadowala ~~tu~~ rozdz. o pamięci i wyobraź.
bo brak wyjaśni. jej specyfi. funkt.
i wyróżnien. jej różn. typów -

Co do b) =
mówi D. (str. 4) że trzeb. postępo. drogą indukcyj. metod. genety. i analizy.
Niestet. nie znajdzi. tych zasad przeprowad. trzeb.
bo d) , w dziedzin. poznaw. trzeb. było przedstaw. najpierw. wrażen. poz pomo. - meto. analizy.
składnik. się nastęd. osob.
a pot. spostrzeżen. metod. syntety.
Tymcz. czes. pomieszcza. wrażen. ze spostrzeżen.
Zapew. w rzeczywist. występu. razem. razy.
ale w teor. trzeb. było je wyodrębn.
Wniosk. że D. nie wziąt. sob. w metod. przedstaw. za wzór psychol. Höf.
Który zdaj. mojem. zaczyna się na zjawisk. psychi.
aby je najpierw pod. analiz.
a pot. dojść do syntez.
Tymcz. D. ten jedy. racyon. sposób
zastąpi. odrzucan. do textu przykład.
w takiej formie - co przedtem - wiedz. że niewyjaśn. - doskon.

str. 69 Ani dw. podgr. wogóle zadość wymagan. nau. poglądów
nie znajdz. żadn. illustr. z ukła. syst. nerw. choć
a jedn. takie tabli. znajdziesz u Jern. i Lind. Lukas
70 brak zatem cech wszechstr. podręczn. szkol.
bo niema jednolito. poglądu
ani proporc. w układ.
ani poglądo. ni indukt. wykład

str. 70 jak zostało uwzględnio. ostat. wyniki badań naukow?
a) Pomin. zost. lokalizacye w mózg. pewn. funkcyi psychi.
chociaż nau. ścisłej znane pola - jak. czucio. wzroko. słucha
ruchowe i. t. d.
b) Wrażen. równow. zbyw. autor krótk. wzmian.
a jedn. przewody tutkowe i otolity zost. stwierdzo.
experyment jako ich narząd i. t. d.
c) Mimo powtórzen. aż z teor powstawan. wrażeń
barwy i świat. (33) nie może nabr. z textu najmniejsz
wyobrażen. o rzecz. przebieg
a przecież o wiele łatwiej tłum. sprawę Ebbingh.
który wrażen. barwne czyni zależ. od wszystkich
a zwłasz. odróżnien. nawet stałe natężen. światła (szarości)
od pręcików w siatkówce
O niczystar. przedstaw. funkcyi pamięc. i wyobr.
już wspominali.
Ten sam zarzut odnosi się do uwagi
gdz. trzeba było wyróżn. uwag. dowolu. i mimowol.
zmysło. i umysło.
Gdzieś stron. zachodz. mięś. niemi
aby wszystk. na nim polegi rozstrzygnie i rozstrzygam
Także o suggestyi brak wszelk. wzmian -
Mimo to rozdz. o zjawisk. - pozna. należ. do lepsz.

p. 70. O wiel. stłocz. rozdz. o uczu.

Do nie uwzgl. licz. badań psychofizj. od Darw. począwszy

któr. bad. wyrażen. uczuć z punkt. widzen. zmian w

układ. mięśnio. — aż do ostat. badaczy, jak Binet, Lehmann

Berger — któr. nie uwzg. zmian. w oddech. i obieg. krwi

Aut. mógł przenieść korzyst. z § 50 u Jern.

de Körperl. Aeusserung der Gefühle

Stosun. afektu do uczu. błędn. pojęt. za Lindn.

Niezgod. z faktyz. stan. rzeczy zapatrywa

wytworzo. za Lind. Luk. — str. 104-105

Uczu. bow. za względ. stan psychicz.

zależ. od ogólne stanu zdrowo. danego osobn.

Między pewn. wrażen. same w sob.

70 nie za przyjem. lub nieprzyj.

71 = w rozdz. o uczu. moraln. (§ 52)

nie uwzględ. D. za Darwin. wprowadz. ewolucyjn

pojęć sumien.

Tak samo rozwój genetycz. uczu. religijn.

przechodz. przez animizm — pomij. — fetyszyzm

do antropomorfiz.

71 — Także rozd. traktuj. o woli pozostaw.

wiele do życzen.

brak analiz. składn. woli

Rozd. o wolno. woli gorszy pewna niejasno.

i t. d.

72 = D. nie opanow. literat. psycho.

a lekceważ. w szczegól. dzieła Volkm.

jego kompilac. ma charakt. plagiatu

i t. d.

Ordo philos. Univ. Jagell. ~~a~~ d. IV m. jun. a. 1909 decrevit ut Joachim Reinhold subiret speciale in philosophica examen. Quo sufficienter superato d. 21 jun. a. 909 Summu c. v. consilium res ecclesiasticas et scholasticas ~~curans d.~~ permisit ut hoc diplomate iisdem gauderet juribus ac privilegiis quibus in Austria instructa sunt et exornata ordinum philosoph. diplomata.

Wyso. Rada Szkol:

Zacz. od przepros. że tak późno odpowiadam z szczeg. zadan.: które wyso. Rad. mnie pow. [illegible] Chodzi o Uwag. Prof. J. Drozińskiego i opątcz. czy ten podręcz. może być polecon: do użyt. szkoln. ~~i przyjętat.~~ Pierwsze wrażenie na czytel. dość jest korzystn., bo styl jest jasny, gładki a rozkład księżki tak zwan. się zdaje, praktycz. i wyczerpujący: Przy uważ. jednak czytan. odkrywający się pewni niedostatki nauk. sprzeczno: a częst. pozornie traktow. w

§

Gestrichen = § 43: der Begriff
§ 47 Rückblick
§ 87–88.–89 = Von der
Seelenkrankheiten

Ganz umgearbeitet: §. 6 = die Temperamente
[§ 43] § 44 = Sprech. u. Denken
[§ 68] § 70 = Befriedig. d. Begehrens
[§ 82] § 84 = Freiheit d. Willens

Ministerium
für Kultus und Unterricht.

Wien, am 22. April 1909.

Z. 14728.

Lindner-Lukas, Lehrbuch der empirischen
Psychologie. 3. Auflage besorgt von Leclair.
Approbation.

An

Seine Hochwürden, den Herrn ordentlichen Professor an der philosophischen Fakultät der k.k. Universität,

Dr. Stephan Pawlicki,
in

K R A K A U.

./. Im Anschlusse wird Euer Hochwürden ein Exemplar des Buches Lindner Dr. G. A. u. Lukas Dr. Franz, Lehrbuch der empirischen Psychologie für den Gebrauch an höheren Lehranstalten. Mit Benützung von Dr. G. A. Lindners Lehrbuch der empirischen Psychologie. 3. gekürzte im wesentlichen unveränderte Auflage besorgt von Anton von Leclair. Wien 1909. Karl Gerold's Sohn. Preis geb. 2 K 60 h
./. nebst einem Vergleichsexemplar, sowie einem Begleitwort des Ver-
./. fassers mit dem Ersuchen übermittelt, über die Eignung des genannten Buches zum Unterrichtsgebrauche an Gymnasien mit deutscher Unterrichtssprache ein fachmännisches Gutachten unter Rückschluß des Kommunikates in angemessener Frist, spätestens aber bis 1. Juli 1909 anher zu erstatten.

Im besonderen wollen Euer Hochwürden sich darüber äußern, ob die neue Auflage des bezeichneten Buches neben der früheren Auflage ohne Schwierigkeiten in derselben Klasse verwendet werden kann.

Für den Minister für Kultus und Unterricht:

[signature]

Ministerium
für Kultus und Unterricht.
Z. 14728.

Wien, am 24. Juli 1909.

An
Seine Hochwürden, den Herrn o. Professor
an der philosophischen Fakultät der k. k. Universität
Dr. Stefan Pawlicki
in
Krakau.

Ich ersuche Euer Hochwürden um baldige Vorlage des mit dem hierortigen Erlasse vom 22. April 1909, Z. 14728, erbetenen Gutachtens über das Buch: Dinolner Lukas, Empirische Psychologie.

Für den Minister für Kultus und Unterricht:

[illegible]

Hoh. k. k. Ministerium!

Ich bitte vielmals um Entschuldigung
dass ich dem mir ertheilten ehrenvollen
Auftr. erst so spät zu erfüll. im Stand. bin.
Ich war jed. das ganze Sommersemest. hindurch
von ~~Lesen~~ Rigorosen u. Lesen der betreff.
Doctordissert. so in Anspruch genomm. dass
ich bis zum letzt. Juli nie die gehör. Musse
~~für~~ erübrigen konnte, mich mit dem vom Comité
verlangt. Bericht üb. die neue Bearbeit.
von Lindner's Psychologie befassen zu können.
Die Frage ist übrigens keineswegs leicht
und ihre Beantwort. stösst viell. auf grössere
Schwierigkeit. als es dem ~~verehrt~~ letzt. Bearbeit.
d. neuen Aufl. scheinen dürfte.

Ich beginne mit ~~Beantwortung~~ der speciell. Frage,
ob die neue Aufl. neben der früheren ohne
Schwierigkeit. für dieselb. Masse verwendet
werd. könne!

Da müssen wir zugleich hervorheben, dass
mehr. Parag. zwar gestrich. wurden —

z. B. der ganze Anhang von den Seelenkrankheiten §§ 87–89 – ob es ~~nun~~ gerathen scheint, einen für die Psych. so wichtig. Gegenst. gänzlich zu übergeh. erscheint doch mehr als fragl. Da überhpt. bei der Fassung eines Lehrb. wol nicht von der falschen Voraussetzg. ausgeg. sollt. es solle nur der enthalt. ~~wovon~~ was der Schüler zu vorbereit. od. was er zur ~~Repetition~~ wiederhol. will – der Lehrer sollte doch die ~~Gelegenheit oder~~ ~~Gelegenh.~~ Freiheit gewährt werden – Abschnitt. die er nicht ~~durch~~ erklären kann dem freien Stud. der Schüler zu überlass. u. diesen wiederum die Gelegenheit gebot. werden, manches privatim durch zu gehen, wenn es überhpt. vom Lehr. nicht verlangt wird. ~~Gewöhnlich~~ Und man ~~darf~~ sollte doch auch an jene jüngeren Leute denk. die entweder privat. sich zum Exam. vorbereit. od. auch ~~[illegible]~~ in späteren Jahr. in ein Handbuch ~~[illegible]~~ nach einer [illegible] Definition od. einer Erklärg. nach. [illegible] nöthig haben.

Aehnl. ~~verhält~~ steht es mit § 43 der Begr: (Ausg. 904
Lind - Luk -) Wir hab. ein. klar geschrieb. § der
die Stellg. der Begr. in d. Reih. d. psych. Erschei-
nungen bestimmt u. von ihr eine psychol. Defin.
giebt. Dies ist höchst nothwend. Paragr. wurd.
weggelass. u. dadurch auch der Zusam. mit dem
Vorhergeh. gestört: § 42 handelt von Schliess.
Dort wurd. schon der Begr. Erzeug. gelehrt.
da jed. Urtheil - folgl. auch d. Schliess. mit Begr.
operirt aber die eigentl. ~~Natur~~ u. Bedeutg.
der Begr. wird her gezeigt erst im folg. § 43 (d. Begr.) gegeb.
u. daran schliesst sich § 43 an: von ~~Sprechen~~
u. Denk.: Dieser neue § schliesst sich enge
an den vorherg. an indem er mit d. Wort.
beginnt: d. Bedeutg. d. Begriffsbezeichn. ist u. s. w.
d. neue Bearbeit. hat indem sie den schön. ~~Abschnitt~~ Paragr.
43 d. Begr. gestr.: ab. den Anfang des folg:
Paragr. beibehalt: als wenn er sich auf
d. Paragr. d. Begr. folgt =

Ausg. – Lukas = 907 = p. 174
§ 84 D. Freiht d. Willens = ist versetzt word.
dch d. sittl. Freiht = 84–86.
Auf d. Ueberarbeitg. dieser §§ – 82–84 d. Herausg.
legt ~~d.~~ Leclair ein ganz besond. Gewicht.
ich kann jedoch nicht zugeben dass diese
§§ durch d. Ueberarbeitg viel gewonnen
haben ein Gegentheil. dürfte ein manch.
eingebüsst hb. was in ein. Lehrb.
stehen sollte =
So ist d. allg. Freiht. d Willens ein
un~~ent~~behrl. Ausgangspunkt um zur
~~spec~~ sittl. Freiht. zu gelang = D. letzt.
hängt von der erstern ab u. diese wiederum
ist für d. Psycho. d. allgemeine Begr. =
da wir von Wahlfreiht. überhpt sprech. muss
währ. wir der sogen. sittl. Freiht d. Ethik
überlassen. kann =

Z.7367.

W i e n , am 9.April 1910.

An

S E I N E H O C H W O H L G E B O R E N , den H e r r n
ordentlichen Professor an der k.k. Universität in Krakau,

Dr. S t e p h a n P a w l i c k i .

Jch finde mich verpflichtet, E u e r H o c h w o h l g o r e n für die im Laufe des Jahres 1909 dem k.k.Ministerium für Kultus und Unterricht über Wert und Verwendbarkeit einzelner im Approbationsverhandlung genommener Lehrtexte und Lehrmittel für Mittelschulen und Mädchenlyzeen erstatteten Gutachten hiemit meinen Dank auszusprechen .

Für den Minister für Kultus und Unterricht :

Kanera

Ł. P. S. T.

Opinia
x. Dr. Józef Pawl:
o kwalifikacyach na...
p. D. Jana Łukasiewicza
ubiegaj: się o styp. im. Osienk...

Przyj... i zastos. nauko. p. Łuka: są dobrze znane w ... jego: Odbył bard. grunto: st... gimn. i univers. po których w r. 902 uzysk. promo: jego sub auspiciis imperatoris: rozprawy ... Wiad...: jako inwersji ... – Praca ta ogłosił drukiem w Przeg. Filoz: odznacz: się wielk. uzdoln: do traktow: zadań ... zwan:

B. Fundusze Wyd

a) Wydzi

Nr. porz.	PRZEDMIOT	Prelim. na r. 1905	Prelim. na r. 1904	p
1	Uposażenie z funduszu wspólnego . . .	**47.500**	47.500	
2	Dochód z domu Wereszczyńskiego . . .	**1.000**	1.000	
3	Odsetki od funduszu Brodczakowej (dla kom. histor.)	**362**	362	
4	Odsetki od funduszu Waltera (dla kom. hist. sztuki)	**1.556**	1.556	
				1
				1
	Razem . . .	**50.418**	50.418	

b) Wydzi

Nr. porz	PRZEDMIOT	Prelim. na r. 1905	Prelim. na r 1904	N po
1	Uposażenie z funduszu wspólnego . . .	**47.500**	47.500	
	Razem . . .	**47.500**	47.500	

W Krakowie, dnia 26 listopada 1904.

ZARZĄD AKADEMI

Sąd mój streścić mogę w jednem
krótkiem zdaniu: Dr. Łuk. zasługuje
najzupełn. aby otrzym. styp. Osiow:
Wykaz. znacz. progr. pracy przyobie:
na wypad. wszystkie styp. Goręcej dam
myśl jedną, której przyjęć badania: Kandyd.
Przyg. zgłęb. probl. logiczn. dziś uczonemu
nie umyka: teor. filoz: a szczególnie: rozb.
drogi którą Tedym: prowadz. moj. do celu.
Chce ustęp. naglący. to po za wykład.
takie w ich zasad: gruntow. poza ich
meto. Że sam potrafi skonspekt. rzeczy.
o tem mówi. jego oraz habilitacyi ucien.
najpod. przez Red. Encykl. Filo. zasadniczą
jego do tychczas. ekonom. Dzieło. ne stanowi
doznać. i sekret. który filoz: Na podroż.
ten stan a wiele już zrob. dobr: ale
dużo.